

Teksti on osittain sama kuin spinonen jalostusentavoiteohjelmassa 2011–2015. Uusia huomioita lisätään ajoittain. Viimeisin päivitys 1.10.2010. Kirjoittaja: Salla Finnilä

Spinonen rotumääritelmä ja käyttöä kestävä rakenne

Vain terverakenteinen koira kykenee täysipainoisesti täyttämään ne fyysiset vaatimukset, joita meidänkin harrastuslajissamme koirilta edellytetään. Puutteet ja virheet koiran rakenteessa aiheuttavat lihasten kipeytymistä, heikentävät kestävyyttä ja työskentelyintoa ja pahimmillaan aiheuttavat koiran vammautumisen. Jos koiran haku on puutteellinen tai se on ”tuulellakäyvä” yksilö, jolla hyvät ja huonot päivät vaihtelevat, syy voi olla puutteellisen riistainnon lisäksi myös rakenteessa: koira yksinkertaisesti väsy fyysisesti. On kuitenkin huomattava, että korkea riistavietti kompensoi fyysistä väsymystä tiettyyn pisteeseen. Tämän vuoksi jalostuskoirien testaaminen KAER-kokeiden lisäksi myös käytännön metsästyksessä on tärkeää. Parhaatkaan käyttöominaisuudet eivät pääse oikeuksiinsa, jos koira ei kestä rodunomaista metsästyskäyttöä. Seuraavalle sukupolvelle siirretyistä hyvistä metsästysominaisuuksista ei ole rodun tulevaisuudelle mitään hyötyä, jos samalla siirretään eteenpäin isän tai emän fyysiset heikkoudet, jotka rajoittavat koiran kykyä tehdä työtään.

Kestävän käyttökoiran rakenteen nyrkkisääntönä voidaan pitää sopusuhtaisuutta ja dynaamisuutta. Spinonen olemus on energinen, kiinteä ja jäntevä. Raajojen luusto on suora, eikä mikään paikka ”vinksota” sen paremmin ulos- kuin sisäänpäin. Jokainen poikkeama optimista lisää lihasten rasitusta ja vähentää kestävyyttä. Koiran täytyy olla tasapainoinen kokonaisuus: pään, etuosan, takaosan, raajojen, hännän – kaiken – täytyy myös näyttää siltä, että ne kuuluvat samalle yksilölle. Esimerkiksi huonot kulmaukset aiheuttavat vähemmän riesaa, jos koira on tasaisen huonosti kulmautunut sekä edestä että takaa. Terverakenteinen koira liikkuu mahdollisimman vaivattomasti, mutta vain koiran etuosan ja takaosan välillä vallitseva tasapaino tekee siitä hyvän liikkujan. Etu- ja takaraajojen askelpituuden on oltava yhteensopivat ja rungon pituuden on oltava sopusuhteissa raajojen kulmauksiin ja askelpituuteen. Kestävä rakenne on käyttökoiralla asia, josta ei tule jalostuksessa tinkiä.

Mitä terve käyttökoiran rakenne sitten tarkoittaa spinonella? Siinä missä muillakin käyttökoirilla, rakenteen on oltava tasapainoinen ja koiran on mekaniikaltaan kyettävä liikkumaan vaivattomasti. Kynologisen tyyppiopin mukaisesti spinone sijoittuu ravaajatyypin ja laukkatyypin välimaastoon: se on erittäin kestävä, mutta puhtaasta ravaajatyypistä poiketen mittasuhteiltaan neliömäinen. Ravaajatyypin kuvauksen mukaan myös spinone on keskivahva ja keskinopea koira, joka sopii hyvin kestävyyttä vaativiin tehtäviin. Spinone on rakennetyypiltään mesomorfi ei molossi. Tämä tarkoittaa, että koira on lihaksikas atleetti, josta näkee, että vaikka se juoksisi maratonin, se ei menisi nälkäkurjen näköiseksi. Ja josta myös näkee, että se pystyisi maratonin koska tahansa huitaisemaan.

Spinonen rakenteen ja rotumääritelmän ymmärtämiseksi tulee tuntee rotutyypillinen toimintatapa: spinonelle rotutyypillinen liikunta on pitkäaskelinen ravi, tosin koira vaihtaa riistaintoisena usein laukalle, mutta energiatehokkaan maatavoittavan ravin on kuitenkin löydettävä. Maatavoittava tarkoittaa, että jalan liikerata on pitkä ja liikkeen kaari mahdollisimman matala, mikä säästää liikkumiseen käytettävää energiaa. Matala liikkeen kaari tarkoittaa, että spinonen ravi ei ole yhtä lennokasta kuin bracco italianolla.

Teksti on osittain sama kuin spinonen jalostusentavoiteohjelmassa 2011–2015. Uusia huomioita lisätään ajoittain. Viimeisin päivitys 1.10.2010. Kirjoittaja: Salla Finnilä

Tyypillinen ravilla hakeva spinone kantaa itseään hyvin ryhdikkäästi ja kaula ylös ojennettuna. Spinonen haku on yläpäistä, ja ravia säestää rytmikkäästi heiluva häntä. Koira liikkuu kevyesti ja helposti, mutta kuitenkin dynaamisesti ja temperamenttisesti. Vaikka ravi on kevyttä ja helppoa, sen ei tule olla pikkusievää sipsuttelua: liike suuntautuu eteenpäin, ei ylöspäin. Alla on lyhyt esitys joistain rotumääritelmän kohdista ja niiden vaikutuksesta rodunomaiseen käyttökestävään rakenteeseen.

Takaraajat: Suurin osa koiran liikkeen voimasta on peräisin takajalkojen työnnöstä. *Sivulta katsottuna pakarat ovat hieman kaarevat, hyvät kulmaukset, kintereet ovat kohtisuorassa maahan nähden. Takaraajat ovat takaa katsottuna yhdensuuntaiset ja kohtisuorassa maahan nähden. Reiden pituus vähintään 1/3 säkäkorkeudesta, leveydeltään 3/4 pituudesta. Vahvat lihakset. Asento on hieman viisto. Reiden takareuna on hieman kaareva. Sääret ovat hieman reisiä pitemmät, muodostavat 55–60 asteen kulman vaakatasoon nähden. Yläosastaan kuivan lihaksikkaat. Akillesjänteen ja luiden välinen rako selvästi havaittava. Kintereet ovat sivusta katsottuna hyvin leveät. Kintereen korkeus maasta noin 1/3 säkäkorkeudesta. Kinnerkulma noin 150 astetta.*

Takaraajojen askelpituus riippuu raajojen kulmauksista, raajojen luiden keskinäisistä mittasuhteista sekä lantion asennosta ja pituudesta. Jos kulmauksia on vähän, askelpituus on lyhyt ja liike tehotonta. Askelpituuteen vaikuttavat myös raajojen luiden keskinäiset mittasuhteet. Reiden ja säären tulisi olla yhtä pitkät, jotta raajan liike rungon alle ja takaisin olisi vaivatonta. Oikein kulmautuneella koiralla on leveä reisi, koska sillä on kiinnityspintaa isommille ja vahvemmille lihaksille. Spinonen reisilihakset ovat pitkät. Liian suora polvinivelen kulmaus altistaa koiran nivel- ja ristisidevaurioiden syntymiselle.

Lantio on leveä, pitkä, hyvin lihaksikas ja viisto, muodostaa 30–35°:en kulman vaakatason kanssa. Jos lantio on hyvin suora, kulmaus ei ole riittävä. Oikein kulmautunut takaosa antaa koiralle mahdollisuuden vetäytyä kasaan kuin vieteri ja räjähtää sitten voimalla suoraksi. Ravaavan koiran lantio on pitempi ja leveämpi kuin laukkaavan koiran. Spinonen lantio on tilava ja siinä on hyvin tilaa vahvalle, jäntevälle lihaksistolle, mikä antaa sille kuperan mallin. Lantion viistous on liikkeen tehokkuuden kannalta olennaista: liian suora lantio rajoittaa takaraajan ulottumaa eteenpäin, kun taas liian jyrkkä lantio näkyy tehottomana ravina, jossa takajalat irtoavat maasta ennen kuin ovat saavuttaneet optimaalisen ponnistusasemansa. Liian jyrkkä lantio näkyy myös selän keinumisena, ja kuten sanottu: kaikki ylimääräinen liike tarkoittaa, että ravaamistehosta on jotain pois.

Lanne on hieman köyry ja hyvin kehittyneiden lihasten ansiosta leveä. Lanneosan pituus on hieman pienempi kuin 1/5 säkäkorkeudesta ja sen leveys on lähes sama kuin pituus. Lanne välittää takajalkojen työnnön edelleen selkään. Jos lanne on liian pitkä, se on neliömäiselle koiralle tyypivirhe. Pitkä lanne ja mittasuhteiltaan pitkä runko taas rasittavat tarpeettomasti selkää, mikä vaikuttaa koiran käyttökestävyyteen.

Selkä: spinonen ylälinja muodostuu kahdesta osasta: ensimmäinen laskee lähes suorasti säästä yhdenteentoista selkänikamaan ja toinen, hieman kupera yhtyy tiiviiseen selvästi

Teksti on osittain sama kuin spinonen jalostusentavoiteohjelmassa 2011–2015. Uusia huomioita lisätään ajoittain. Viimeisin päivitys 1.10.2010. Kirjoittaja: Salla Finnilä

kaareutuvaan lanneosaan. Kestävä selkä on kiinteä. Ylälinjan tai selän yhteydessä näyttelytermit “epävaka” tai “löysä” tai toive kiinteämmästä tai jäntevämmästä ylälinjasta kertoo, ettei liike siirry sujuvasti takaa eteen joko esimerkiksi pitkän rungon tai etu- ja takaosan epätasapainon vuoksi. Löysän selän takia takaraajat joutuvat tekemään tavallista enemmän työtä. Kun takaraaja on etuasennossa ja aloittaa työvaiheen, täytyy raajojen lihasten tehdä työtä selän kohottamiseksi ala-asennosta yläasentoon eli ”löysät pois” samalla, kun varsinainen runkoa eteenpäin siirtävä työ tehdään. Tämä löysän selän aiheuttama ”hukkatyö” rasittaa koiraa erittäin voimakkaasti. Siksi kestävyyden kannalta ehkä kaikkein tärkein rakenneominaisuus on vahva kiinteä ja suora selkä. Rakenteen kiinteyden tai vahvuuden puutteista kertoo löysän ja painuneen selän lisäksi köyry lanneosa.

Spinonen selässä on yhdennentoista selkänikaman kohdalla eli ns. dippi, eli selkälinja laskee hieman. Dippi tuo selkään sen tarvittavan lisäjouston, mitä rungoltaan neliömäinen koira, joka kantaa kaulaansa ja päätään pystyssä, tarvitsee kyetäkseen maatavoittavaan, tehokkaaseen raviin. Dippi on siis usean rodunomaiseen toimintaan liittyvän asian summa, jonka tarkoituksena on mahdollistaa sujuva, mahdollisimman tehokas liike-energian siirtyminen takajaloista koiran etuosaan.

Rintakehä ja alalinja: Spinonen rintakehä on leveä ja syvä, ja se ylittää vähintään kyynärpäiden tasolle. Rintakehä on selvästi pyöristynyt keskikohdastaan, missä myös sen halkaisija on suurin. Rintakehä kapenee rintalastaa kohti, muuta se ei kuitenkaan ole muodoltaan kölimäinen. Kylkiluut ovat selvästi kaareutuneet ja viistot, kylkiluiden välit ovat leveät. Viimeiset kylkiluut ovat pitkät, viistot ja hyvin avautuneet. Alalinja on lähes vaakasuora rintalastan kohdalla ja kohoaa hieman kohti vatsaa. Ravaavalla koiralla rintakehän tilavuus tulee rintakehän leveyden ja syvyyden lisäksi myös pituudesta. Viimeisten kylkiluiden pituus ja malli vaikuttavat rintakehän pituuteen. Jos viimeiset kylkiluut ovat lyhyet tai eivät avaudu kunnolla, alalinja nousee kohti vatsaa jyrkemmin kuin ”hieman”. Samalla rintakehän tilavuus jää pienemmäksi. Tilavassa rintakehässä on enemmän tilaa keuhkoille, mikä on kestävyyden kannalta tärkeää.

Etuoasa: Eturaajat edestä katsottuna täysin yhdensuuntaiset ja kohtisuorassa alustaan nähden. Sivulta katsottuna kyynärvarsi kohtisuora ja välikämmen hieman viisto. Lavat ovat vahvat ja pitkät, pituudeltaan 1/4 säkäkorkeudesta, muodostavat noin 50 asteen kulman vaakatason kanssa. Suhteessa rungon keskiviivaan lapojen kärjet eivät ole kovin lähellä toisiaan. Lavat liikkuvat täysin esteettömästi, lihakset ovat hyvin kehittyneet. Lavan ja olkavarren kulmaus on noin 10. Olkavarret ovat asennoltaan viistot, muodostavat 60 asteen kulman vaakatason kanssa, lähes samansuuntaiset rungon pysty akselin kanssa ja hyvin lihaksikkaat.

Koiran liikkeessä kovimmalle rasitukselle joutuu sen etuoasa. Etuoasa pitää liikkeessä yllä vakaata painopistettä ja vähentää liikkumisen aiheuttamaa rasitusta. Etuoasa ottaa myös liikkeessä vastaan raajan maahantulosta aiheutuvan törmäyksen. Keskivertokoiran painosta 60% on etuosan varassa. Mikäli koira on etumatala, rasitus on erittäin kova, mikä erittäin todennäköisesti ilmenee jossain vaiheessa koiran etupään nivelrikkona.

Teksti on osittain sama kuin spinonen jalostusentavoiteohjelmassa 2011–2015. Uusia huomioita lisätään ajoittain. Viimeisin päivitys 1.10.2010. Kirjoittaja: Salla Finnilä

Etumataluus, joka usein sekoitetaan avoimista takakulmauksista johtuvaan takakorkeuteen, tarkoittaa, että etujalat ovat takajalkoja lyhyemmät.

Laukkaaviin koiriin verrattuna ravaavien koirien lapojen kärjet ovat kauempana toisistaan. Lapa liittyy runkoon vain lihasten ja jänteiden avulla, minkä vuoksi lavalla on suuri liikkumisvapaus ja minkä vuoksi lavan asento on käyttökestävyyden kannalta tärkeää. Riittävän pitkä ja vinoasentoinen lapa tarjoaa hyvän kiinnittymisalustan tarpeeksi leveille ja vahvoille lihaksille, jotka pitävät lavan tiiviisti runkoa vasten, jolloin raajan liike on suoraa ilman sivuliikkeitä. Lavan kiinnityslihaksiston ominaisuudet vaikuttavat ratkaisevasti eturaajan kiertymiseen. Viistot lavat myös antavat suuremman ulottuvuuden, eli mahdollisuuden viedä raajaa eteenpäin ja taaksepäin pidemmässä kaaressa. Jos spinonen etuliikkeet ovat suhteessa takaliikkeitä korkeammat (jolloin liike-energiaa menee hukkaan), voi syynä olla esimerkiksi suora lapa, lyhyt olkavarsi tai etu- ja takaosan epätasapaino. Lapa, sen asento ja kiinnittyminen koiran runkoon, vaikuttavat enemmän kuin mikään muu yksittäinen osa siihen, millaiset koiran liikkeet ovat.

Eturaajan kestävyys kannalta on tärkeää, että päkiä osuu maahan suoraan. Kyynärpään kiertyminen rasittaa erityisesti polkuanturoita, koska vinosti maahan osuvat käpälät voivat hiertyä rikki. Myös puutteellinen ala- ja eturinta sallii kyynärpään painumisen sisäänpäin, jolloin lavan täytyy liikkeessä kiertyä irti rungosta.

Ranteet ja käpälät: Ranteet jatkavat kyynärvarren pystysuoraa linjaa. Käpälät ovat tiiviit ja pyöreät. Varpaat ovat tiiviit ja kaareutuneet sekä lyhyen, tiheän karvan peittämät; varpaiden välit karvaiset. Päkiät ovat joustavat ja kovat, väriltään suunnilleen karvapeitteen värin mukaiset.

Ranteet ovat koiran terverakenteisuuden kannalta hyvin tärkeät. Ranne toimii täryksen vaimentajana auton iskunvaimentajan tapaan, joustavat ja vahvat ranteet vähentävät lapojen saamaa tärystä. Hyvät ranteet eivät ole sivulta katsottaessa suorat, vaan muodostavat kulman suhteessa kyynärvarren luihin. Hieman viisto välikämmen saa aikaan tarvittavan jouston. Suorissa ranteissa ei ole joustoa, vaan ne siirtävät täryksen suoraan lapoihin. Pehmeät, löysät ranteet ottavat iskun vastaan ranteen ja kyynärvarren luihin ja altistavat koiran nivelten vammautumiselle sen lisäksi, että koiran liikkeeseen tarvitsema työntövoima jää puutteelliseksi. Edestä katsottuna ranteen on oltava kohtisuorassa maahan nähden, koska muutoin koiran paino tulee eturaajan ulkosivun tai sisäsivun varpaille eikä päkiälle. Tärkein syy hyvän, tiiviin käpälän vaatimukseen on, että se antaa raajalle vipuvoimaa. Paksu päkiä taas pehmustaa askeleen ja suojelee luita. Löysä tai litteä käpälä ei omaa tarvittavaa jäykkyyttä ja kimmoisuutta. Jos koiralla on lisäksi löysät ranteet, lihakset joutuvat kantamaan koiran painoa, ei niinkään luusto.

Karvapeite: Rungossa karvan pituus 4-6 cm, kuonossa, päässä, korvissa, raajojen etuosassa ja käpälissä lyhyempää. Raajojen takaosassa karva on karkean harjamaista, mutta ei muodosta hapsuja. Pitkät ja jäykät karvat koristavat kulmakarvoja ja huulia muodostaen silmäripset, viikset ja partatupsun. Karva on jäykkää, tiheää ja melko rungonmyötäistä; pohjavilla puuttuu.

Teksti on osittain sama kuin spinonen jalostusentavoiteohjelmassa 2011–2015. Uusia huomioita lisätään ajoittain. Viimeisin päivitys 1.10.2010. Kirjoittaja: Salla Finnilä

Spinonen karvapeite ja nahka suojaavat koiraa kylmältä, oksilta ja risuilta. Optimaalinen karvapeite tuntuu käteen karkealta, kuin hirven- tai porontaljaa silittelisi. Karkeuden ja pituuden paras mittari ei ole viivotin ja muttu, vaan silmä ja rodun historia: jos turkki on muuta kuin rungonmyötäinen, se on todennäköisesti myös optimaalista turkkia hienojakoisempi ja pehmeämpi ja/tai koiralla on pohjavillaa. Historian näkökulmasta taas spinone ei ole turkkirotu vaan köyhien talonpoikien metsästyskoira: mitä vähemmän turkin kunnossapidämiseksi täytyy tehdä, sen parempi.

Lähteet

Aho, R. *Koiran rakenne ja liikunta*. Gummerus 1999

Aho, R. *Tavoitteena terverakenteinen koira*. Riitta Aho Oy 2006.

Ceresoli, A. *Lo spinone italiano e le razze affini*. Ed. Artemide Milano, 1951.

Lozza, M. *Manuale Practico dello Spinone*. Club Italiano Spinoni. Suom. Salla Finnilä. www.spinone.fi

Lozza, Marco & Di Pinto, Mario. Voitto, jolla on pitkät juuret. *Il Giornale dello Spinone* nro 31, joulukuu 2009. Suom. Salla Finnilä. www.spinone.fi

Massimino L. Mitä tarkoittaa ”rotunsa tyypillisimmät edustajat”? *Notiziario* 1/2005. Club Italiano Spinonin julkaisuja. Suom. Salla Finnilä. www.spinone.fi

Massimino, L. *Le Spine dello Spinone*. *I Nostri Cani* 06/2003.

Nummi, E. Koiran rakenne ja liikunta – ulkonäöllä on väliä. *Münsterilehti* 1/2006.

Nykyri, P. Eturaajojen rakenne ja liikunta. www.elisanet.fi/picanel/koira-etuosa_Pekka%20Nykyri.doc

Nykyri, P. Mistä syntyy kestävä ravi. www.elisanet.fi/picanel/koira-sivuliike_Pekka%20Nykyri.doc

Rebaschio D. Kaksi rotua, yksi tyyli. *Il Giornale della Cinofilia*, nro 9, helmikuu 2008. Suom. Salla Finnilä. www.spinone.fi